

ÅLDERISM

Malin Danielsson Hej och välkomna allihopa till riksdagen och till första kammaren salen, denna vackra sal som vi befinner oss i idag. Mitt namn är Malin Danielsson. Jag är riksdagsledamot och senior politisk talesperson för Liberalernas riksdagsgrupp tillsammans med Tankesmedjans 60 plussare idag som är arrangörer för det här seminariet under temat Bort med ålderism. I svenska språket finns 01:30 tal ord som är synonymer till äldre. 25 av dem ungefär, har en negativ klang, tre är neutrala och det finns ett ord som har en positiv klang. Åh, rik! Ordet är ett gammalt ord, har många hundra år på sina anor men inte används så mycket i dagligt tal förrän Barbro Westerholm tog upp det igen och började använda ordet. Jag tänker någonstans att det säger någonting, för orden har en betydelse och det säger någonting om vår syn på personer som har kommit upp i en äldre ålder. Bland det sista som Barbro Westerholm gjorde var att skriva en bok med samma titel som vårt seminarium här idag. Bort med ålderism. Idag tar vi upp den stafettpippen som hon har lämnat över till oss alla att arbeta med de här frågorna. Det här seminariet är ett tillfälle för oss att fördjupa oss, skapa oss fler erfarenheter, kunskaper och insikter i det här området. Jag är otroligt glad att tillsammans med Tankesmedjans 60 plussare få vara arrangör. Jag vill därför be Dan Brännström, ordförande, att komma upp och också hälsa er alla välkomna. Varsågod!

Dan Brändström

Varmt tack. Ärade mötesdeltagare, mina damer och herrar. Ja, mitt namn så hörde ni att det är Dan Brändström och jag är den första ordföranden i Tankesmedjan 60 plus. Och jag har fått då den fina uppgiften att då hälsa er varmt välkomna till det här seminariet, Bort med ålderismen. Och denna vackra bild också från som ska spegla en del av föredraget. Och

Jag är väldigt glad över att få hälsa er välkomna till just den här vackra lokalen. Jag har i många, många år haft många seminarier i det här, men i en annan egenskap, nämligen som representant för Riksbankens jubileumsfond. Och där under 15 års tid så har många fina seminarier hållits i den här lokalen. Och jag är alltid särskilt förtjust i att få vara och stå i talarstolen i första kammarsalen. Det är någonting som är välkomnande. Väldigt, väldigt fint tycker jag. Vi som idag lyfter fram det här seminariet, samtalsämnet som vi har inom ramen för *Bort med ålderismen*. Så kanske det är alltså den här *Tankesmedjan 60 plus*, kanske första riktigt stora event. Trots att vi har funnits nu i tolv år. Vi startade för tolv år sedan. Det gjorde vi faktiskt i det här huset. Vi var då 20 medlemmar. Varav två var riksdagsledamöter. Som gav plats åt oss att starta den här tankesmedjan. Som skulle ha till uppgift att på något sätt lyfta fram de goda egenskaper som åldringar har. Och att de kan på något sätt brukas även efter den sedvanliga pensionsåldern.

Vi har väldigt, ska vi säga, under alla dessa år så har vi varit, inte minst har vi varit påhejare utav just Barbro Westerholm. Som ju aldrig gav upp trots sin höga ålder. Hon var ju nära 90 år när hon nu snart för ett år sedan avled i mars 2023. Under Tankesmedjans första tolv år så har vi alltid känt starkt. Starkt stöd av riksdagens ledning. De flesta av alla våra hittills hållna årsmöten har avhållits i det här huset. Och framförallt har vi varit just i Finansutskottets samfärdsgrupp med våra övningar, årsmöten. Nu idag så ser vi fram emot den synnerligen intressanta och viktiga anföranden och samtal. Som ska ske under ledning utav Sverker Olofsson, som dess bättre knappast behöver ytterligare presentation än den som varade känd från radio och tv. Varmt välkommen och varmt välkommen Sverker Olofsson. Tack

Sverker Olofsson

Tack så mycket! Ja, det var ju tänkvärt. Ett enda positivt ord som har med mig och min ålder att göra. Det är inte så lite utmanande, det kan man väl ändå få säga. Hörrni, vi har väldigt späckad eftermiddag framför oss och med superintressanta föredrag och förhoppningsvis en viktig diskussion i slutänden – hur ska vi få fler 65+ på valbara platser i riksdag, regioner och kommuner? Nu börjar med att lyssna på vad som ligger i begreppet världens mest extrema land. Det är forskaren Bi Puranen. Varsågod och jag tror ni får presentera er själva. Det brukar alltid bli fel när man ska presentera. Det är bra, det går lite fortare verkar jag förstå henne.

Bi Puranen [riktar sig till Dan Brändström],

TACK Dan! Det här är så fantastiskt. Det jag ska prata om handlar om data och kunskap som du har sett till att de blivit verklighet. World Values Survey hade inte haft den utväxling och den betydelse som det faktiskt har globalt om det inte vore för dig i. Du insåg betydelsen av World Values Survey. Du har genom åren varit en varm tillskyndare och alla dessa resor vi har gjort runt omkring i världen. Tack!

[En applåd av deltagarna till Dan].

Det är Barbro Westerholm som gör att vi finns här idag och att är Liberalerna bjudit in oss detta möte.

Barbro Westerholm

”

Livsleda kan ofta härledas till övergången mellan arbete och pensionering. Många får svårt att känna att de kan vara till nytta och glädje för andra. Vad vi alla behöver är att känna oss behövda. Så länge vi lever!

Så här sa Barbro: ”Livsleda kan ofta härledas till övergången mellan arbete och pensionering. Många får svårt att känna att de kan vara till nytta och glädje för andra. Vad vi alla behöver är att känna oss behövda så länge vi lever.”

Just detta att vara behövd. Det tog också Ivar Lo-Johansson fasta på när han apropå det gamla bondesamhället konstaterade att det gamla bondesamhället kunde tillvarata åldringarna arbetskraft:

”En gamling kunde laga mat, sprita tufs, vakta barn, nysta garn, slöjda, spinna. ... Det barnen fick lära sig av omvärlden, av åsikter, fick de av far- och morföräldrar.”

Ivar-Lo Johansson

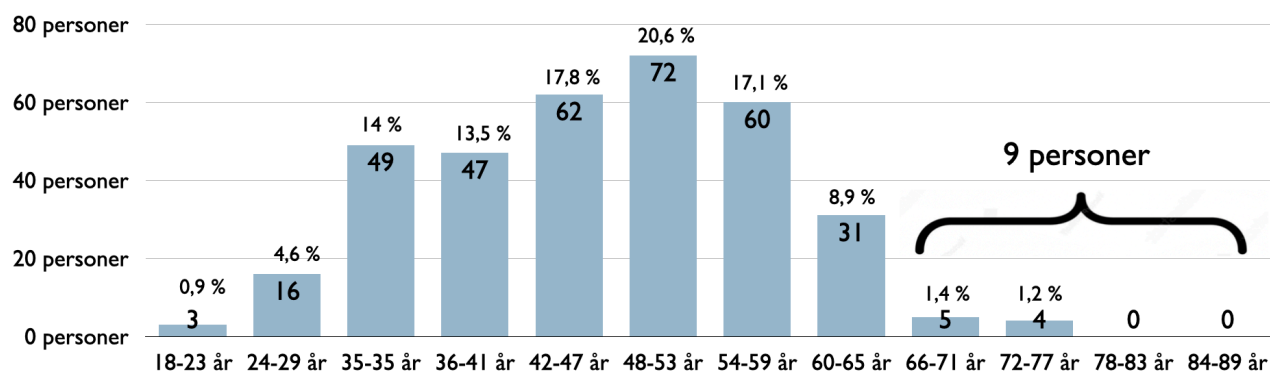
”*Det gamla bondesamhället kunde tillvarata åldringarnas arbetskraft till det yttersta ... En gamling kunde laga mat, sprita tufs, vakta barn, nysta garn, slöjda, spinna. ... Det barnen fick lära sig av omvärlden, av åsikter, fick de av far- och morföräldrar.*”

Ur boken *Ålderdoms-Sverige* (1952)

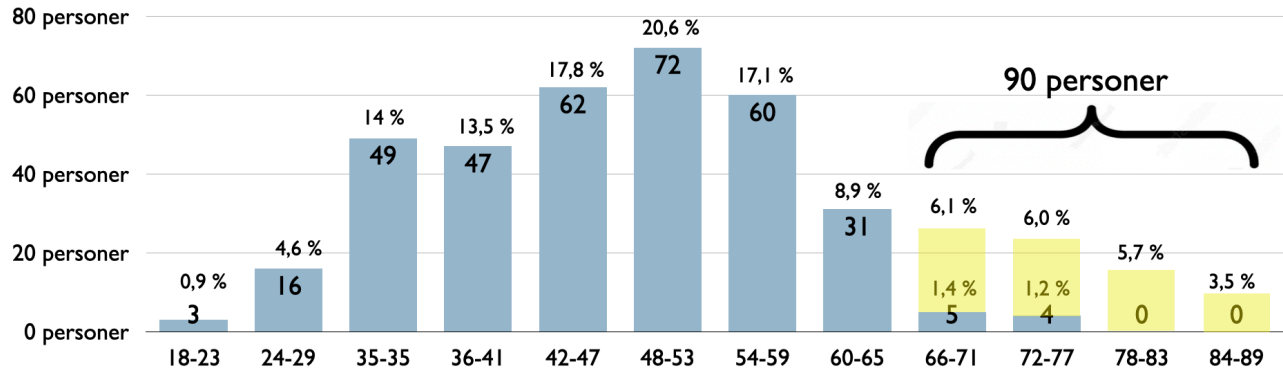
Det barnen fick lära sig om omvärlden fick de lära sig av far och morföräldrarna. Från dem fick man åsikter. Och just det där att vara behövd, även om man kanske var överbehövd i det gamla bondesamhället. Så vill man heller inte vara underbehövd, som det många gånger är i det nutida svenska samhället. Och vi vill att vi ska vara representerade. Kika på den här bilden. Den är från riksdagsresultaten när det gäller de äldres representation. I Sveriges riksdag så som den nu ligger.

Åldersfördelning Sveriges Riksdag 2022

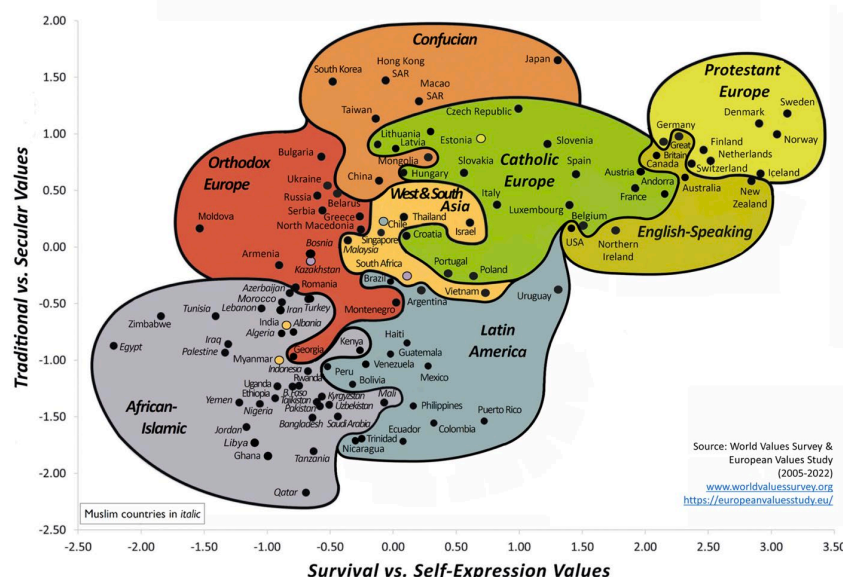
Åldersfördelning Sveriges Riksdag 2022

om andelen över 65 år vore proportionell med väljarna

Titta på gruppen 65 plus. Det är nio personer om jag räknat rätt, nio personer. När det i själva verket, om det skulle vara en korrekt representation så skulle det vara 90 personer. Många som saknas i riksdagskammaren när det diskuteras och när det beslutas och det måste vi se till att det blir en ändring på inför nästa val. Jag har under hela mitt vuxna liv arbetat med World Values Survey och stora värderingsstudier där vi tittar på utvecklingen i olika länder. I 40 års tid har vi hållit på och under 25 av de åren har jag varit generalsekreterare och det har varit en stor glädje. Och när jag nämnde detta och tackade Dan Brännström så är det just därför att Sverige och Riksbankens Jubileumsfond har varit starkt behjälpliga och vi har faktiskt sätet för hela den globala verksamheten här i Sverige. Det som jag är generalsekreterare för.

WVS kulturkarta 2024

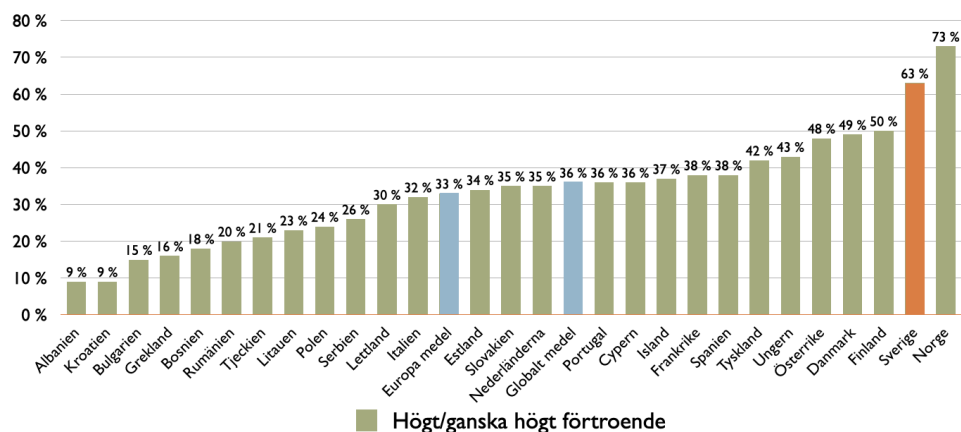

Den här kartan har säkert många av er sett. Nu ser jag att ni nickar och det är med glädje. Man vet ju att det där med värderingar spelar roll, men hur stor roll spelar de? Ni har svårt kanske att hitta i Sverige på kartbilden, de av er som inte har sett kartan. Ett litet tips titta längst upp i högra krysset. Där ser ni Sverige. Varför är vi där? Jo, därför att vi är ett land med ett välfärdssystem där människor känner att de har rätt att uttrycka sig.

Förtroende för parlamentet/riksdagen

Europa och globalt medel 50+, länder i urval

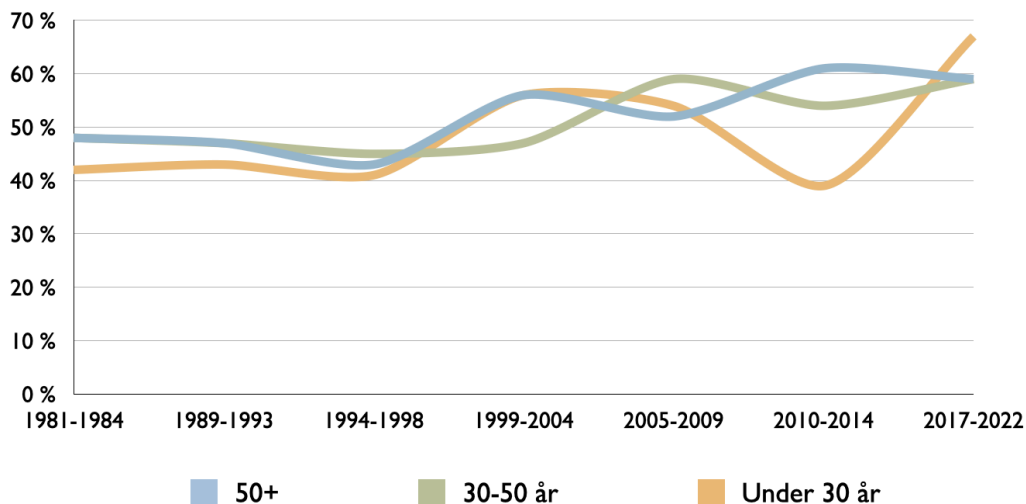
Globalt n=155 642, Europa n=58 091

Yttrandefriheten är viktig, men också möjligheten att påverka demokratin, jämställdheten osv. Vi tar data från WVS som utgångspunkt och så funderar vi över den här frågan: ”Hur ser förtroendet ut för riksdagen, eller parlament som det heter i många länder?” Jag har färglagt Sverige med en vacker terrakotta-ton så att det ska synas lite extra i den här ”orgeln” av staplar med olika länder. Det finns förstås många fler länder, men de ryms inte på ett diagram. Men det vi ser är att vi i Sverige ligger väldigt högt när det gäller förtroende för riksdagen tillsammans med de andra nordiska länderna. Ja, det är till och med så att Norge klår oss med sina 73 procent.

Men vi ligger med våra 63 procent långt, långt över det medelvärde för Europa som är 33 procent och det globala medelvärde som är 36 procent. Vi har i Europa länder där endast 9 procent av befolkningen har förtroende för sitt parlament, till exempel Albanien och Kroatien. I Bulgarien är motsvarande värde 15 procent och i Grekland – demokratins vagga – 16 procent. Viktiga värden som är så centrala för demokratin.

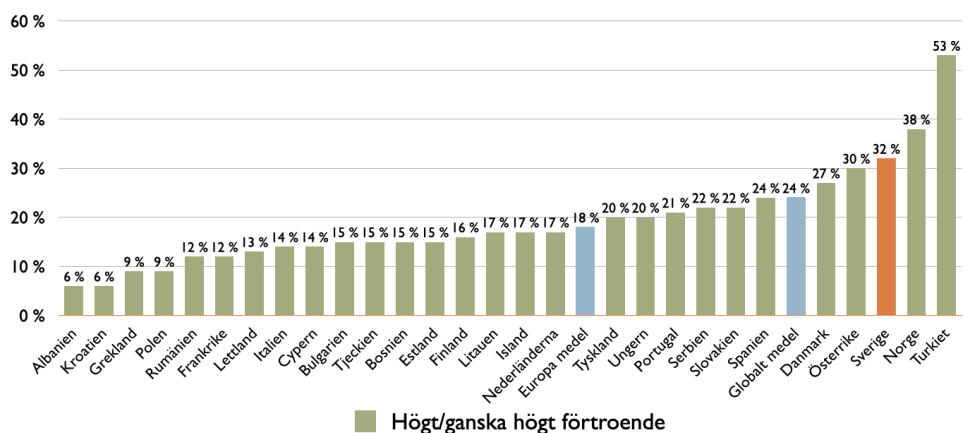
Förtroende för parlamentet/riksdagen individer 50+, Sverige 1981 - 2022

På den här bilden så ser ni fördelningen mellan olika åldersgrupper i samhället. De blå är 50 plus. Ser ni hur den gruppen hela tiden faktiskt ökar och nästan alltid ligger på topp jämfört med andra åldersgrupper? Att den är volatil för unga under 30 är normalt.

Förtroende för politiska partier Europa och globalt medel 50+, länder i urval

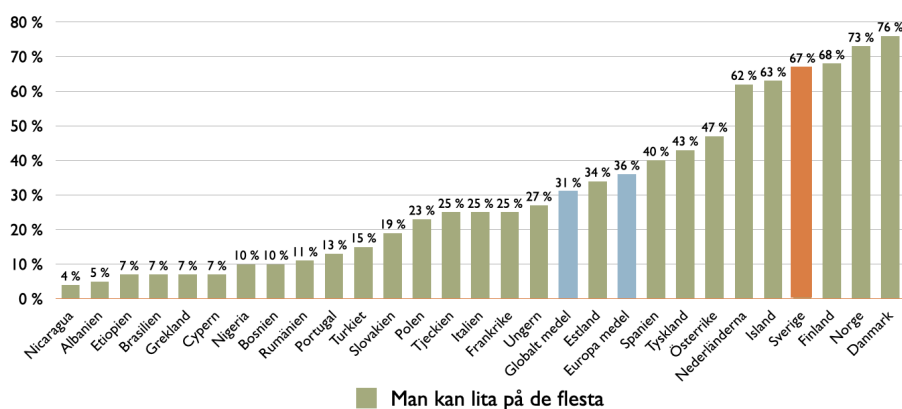
Globalt n=149 683, Europa n=58 091

Men den här bilden som ni ser, ser kanske lite lika ut, men lägg märke till att procentsatserna är helt annorlunda. Här är den terrakottafärgade stapeln i det närmaste halverad. 32 % av det vi här mäter är förtroendet för de politiska partierna bland 50+ och det är som ni ser halverat. Hur kommer det sig och vilken effekt har det? Ja, förmodligen handlar det om att man inte känner att partierna lever upp till det arbete som de borde göra när det gäller att få upp kandidater som är 50+ eller till och med 65+ på valbar plats på sina listor till riksdagen och till kommunerna och

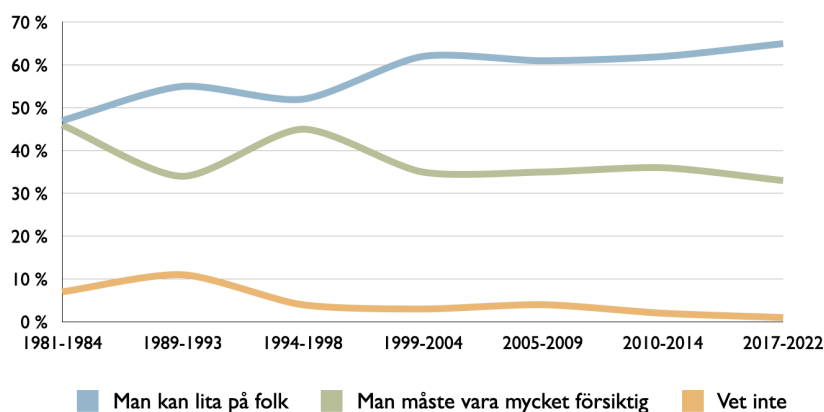
till regionerna och så vidare. Ur ett demokratiskt perspektiv är detta synnerligen allvarligt, särskilt när det gäller representationen till riksdagen. Detta handlar förmodligen om att man inte har gjort sin hemläxa, att man inte representerar de äldre nog bra. Men det handlar inte bara om de politiska partierna. Det handlar också om hela samhället – hur vi ser på äldre människor i samhället. Vi vet att tillit är centralt, det har kallats för det nordiska guldets därför att vi i Norden har unikt öka värden vad gäller tillit.

Man kan lita på de flesta individer 50+, länder i urval n=59 271

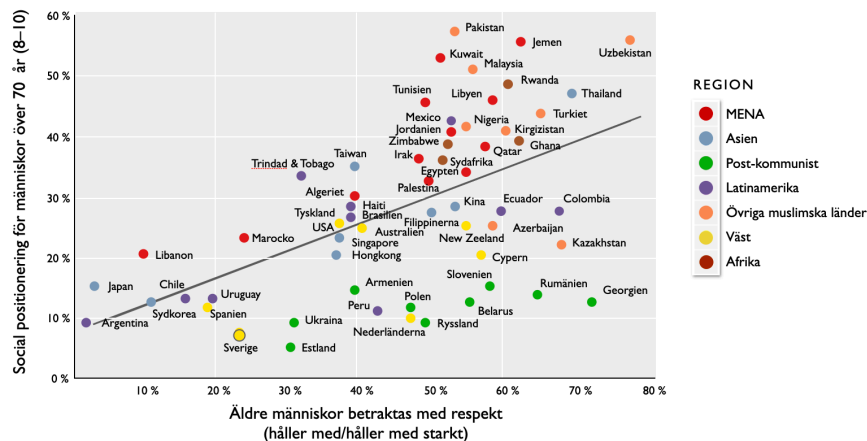
Det ni ser på den här bilden, visar hur många i de nordiska länderna som faktiskt svarar att man kan lita på de flesta. Jämför de höga värdena som vi har för de nordiska länderna – alla över 63 procent – med till exempel Nicaragua, Albanien, Etiopien, Brasilien, Grekland, demokratins vagga. Just Grekland ligger uruselt till när det gäller tillit, bara 7 procent av ett representativt urval anser att man kan lita på de flesta.

Man kan lita på de flesta individer 50+, Sverige 1981 - 2022

Och om vi då fokuserar på äldre - dagens ämne – så ser ni på den här bilden hur 50+ under de 40 års tid som vi har mätt ligger väsentligt högre än övriga åldersgrupper vad gäller tillit. Detta är naturligtvis en väldigt viktig del vad gäller förtroende i förhållande till samhället i stort.

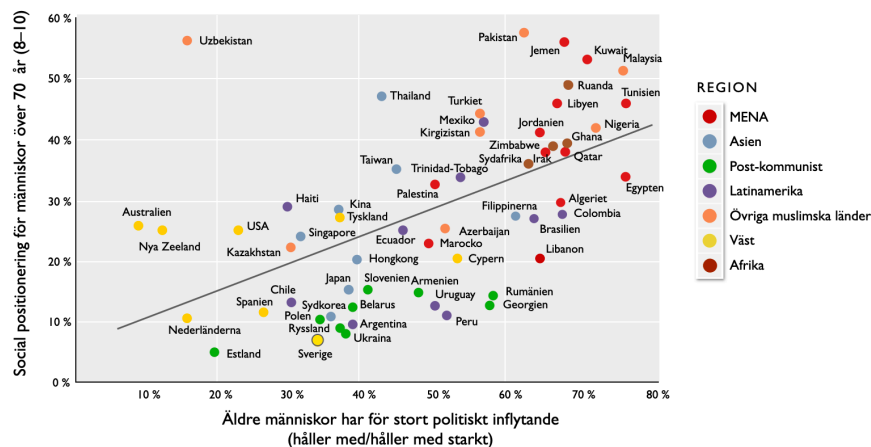
Äldre människor betraktas med respekt

Nu kommer några bilder som är lite kluriga därför att det är så många prickar på dem. Men låt oss titta lite närmare på dessa prickar. Ni ser en regressionslinje, kika ovanför den så ser ni att där är det många röda och orangea prickar. Det markerar positionen för människor som bor i Mellanöstern och norra Afrika (MENA-regionen). På den vertikala, y-axeln, har samma länder överlag höga värden. Det betyder att människor som är över 70 år har en hög social position i dessa länder. De motsvarar värdena mellan 8 och 10 på en tio gradig skala. Med andra ord en hög social positionering av äldre. Samtidigt är detta ju samhällen där få är 70+, kanske som mest 7–8 procent, i en del av dessa länder så få som 3–4 procent av befolkningen jämfört med våra 22 procent. Få äldre men med hög social positionering.

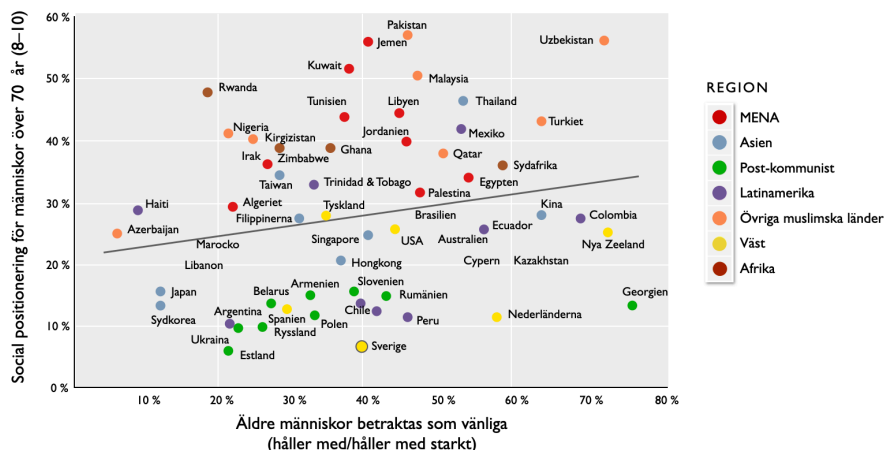
I vår del av världen gäller det motsatta. Det där stämmer ibland, men inte alltid med vilken respekt man har för äldre. I de posteuropeiska länderna (gröna prickar) har äldre låg social position men samtidigt förhållandevis hög respekt. Hittar ni Sveriges prick? Lägst social positionering och låg respekt för äldre. Långt ifrån den klassiska kulturkartans höga frihetliga värden. Vi ligger uruselt positionerade när det gäller att betrakta äldre människor med respekt och en låg social positionering. Och just det här är förmodligen det som känns av när de politiska partierna inte sätter upp äldre på listorna. Att man inte har den genuina respekten.

Äldre har för stort politiskt inflytande

Som ni ser här så korsas den sociala positioneringen med påståendet ”Äldre människor har för stort inflytande”. Kika på de röda och orangea prickarna. Befolkningen i dessa länder ger de äldre en hög social positionering. Men man tycker också att de har **för** stort politiskt inflytande. De bestämmer för mycket i de samhällena. Ni vet det här som vi talade om tidigare med Jätte Proppen Orvar och så vidare. Det säger många unga i de här länderna. Det här är ett problem som de har. Vi har den motsatta situationen med för lite politiskt inflytande. Där ser ni att Sverige ligger kvar där nere och ligger lågt när det gäller detta. Man tycker inte att de äldre har ett för stort politiskt inflytande och det är ju en korrekt iakttagelse om vi betänker den låga representationen av äldre i Sveriges riksdag

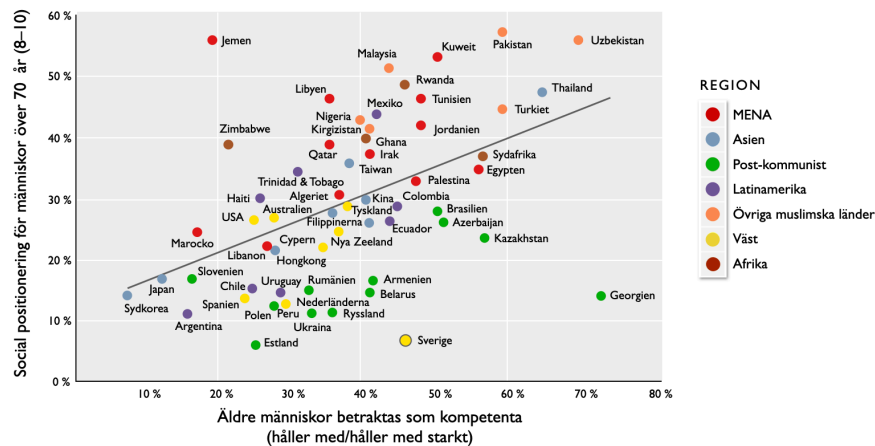
Äldre människor betraktas som vänliga

Äldre människor betraktas som vänliga. Vi har ganska roliga frågor, eller hur? Och folk måste tänka till när de får de här frågorna. Hur svarar man då i Sverige? Jo, nu har vi åkt framåt lite grann på x-axeln. Nu ligger vi på 40 procent i vänlighet. Ganska många som tycker att äldre människor betraktas som vänliga. Men jämför med de röda prickarna. Hur de har flyttat sig

tillbaka. Ser ni det? Nu är de inte längre i framkanten. Man tycker inte att äldre är så vänliga. För de äldre ställer ju till det i deras samhälle i många fall. Så det här är oerhört intressant att kunna jämföra.

Äldre människor betraktas som kompetenta

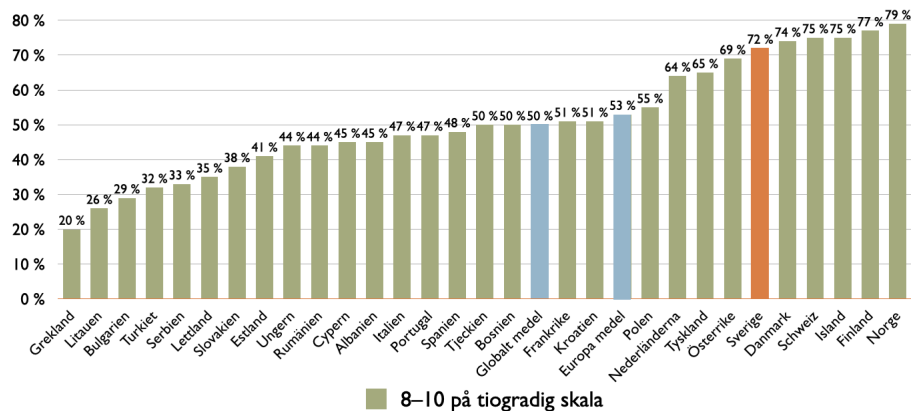
Och sen det här då. Här är ett superspännande påstående: ”Äldre människor betraktas som kompetenta”. Vad svarar man där i olika länder?

Titta här. Nu drar Sverige i väg – vi uppe nästan mot 50. Man tycker i Sverige att äldre är kompetenta. Det skiljer ut Sverige. Vi har fortfarande låg social positionering av äldre. Men man betraktar dem som kompetenta. Och det är ju faktiskt ett väldigt mycket bättre än vad ni ser många andra länder där uppe ovanför regressionslinjen. Så det här är hard facts. På hur man i olika befolkningar, runt omkring i världen, ser på äldre människor.

Är du nöjd med ditt liv?

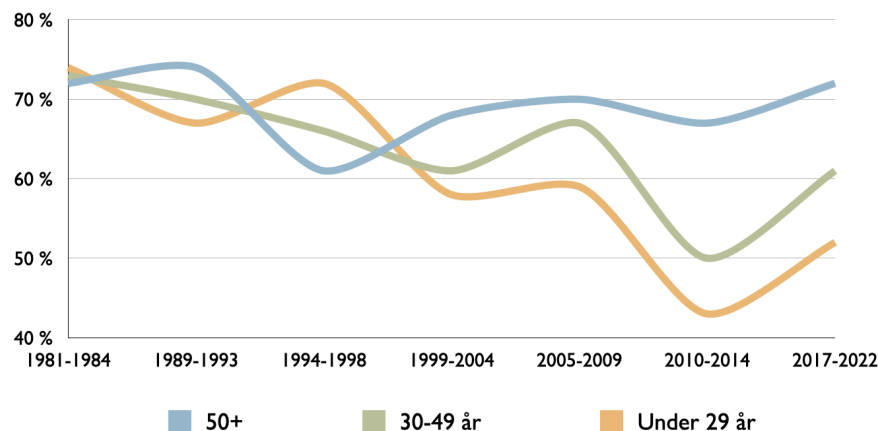
Europa och globalt medel 50+, länder i urval

Globalt n=155 642, Europa n=31 492

Om man då tar och korsar det här med andra frågor för att få lite mer kött på benen kring det hela. Vi har ställt frågan ”Hur nöjd är du med ditt liv?” Genom att jämföra många olika länder som orgels pipor så ser vi hur olika nöjda vi är i olika åldersgrupper. Här fokuserar vi på 50+. Ja, då ligger Sverige på 72 procent i den gruppen. Vi är som äldre generellt sett nöjda med våra liv. Jämför med många andra länder så kan ni se att de nordiska länderna och Schweiz ligger på samma höga nivå. Men sen rasar det ner en hel del. Ser ni det? Visst är det intressant, att Grekland, demokratins vagga, ligger så lågt – trots sol och oliver. Det stämmer till eftertanke att vi har de här stora skillnaderna inom Europa. När det gäller sättet att se på äldre och hur äldre själva känner sig..

Är du nöjd med ditt liv? individer 50+, Sverige 1981 - 2022

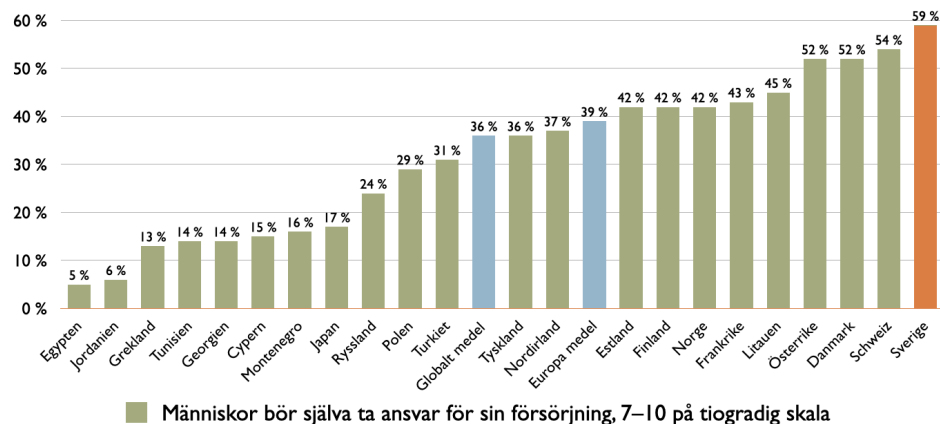
Värderingar och sociala normer förändras förstås över tid och det gäller även synen på äldre. Om tittar vi på förändring över tid bland 50+ just i Sverige så kan ni se så kan ni se att 50+ ligger med den äran synnerligen högt i nöjdhet över sitt liv. det är i princip bara 90-talskrisen när det dippade lite, men sen ser ni var högt det ligger. Då kan ni ställa oss frågan här, är det här bra? Ja, det är klart att det är bra på ett individplan. Men kan det påverka den här frågeställningen som vi har idag? Om hur det kommer sig att vi har så få som tillhör denna åldersgrupp i riksdagen? Sannolikt är det inte det, för ni vet det här när hungriga vargar jagar bäst. När folk är upprörda och man är missnöjd, då blir det ett politiskt tryck.

Men om vi är nöjda och vi har ett förtroende för vår riksdag och regering och så vidare, alldeles oavsett partipolitik nu, så kanske trycket uteblir? Det här kanske är en av förklaringarna till att äldre inte kommer upp på valbara platser till riksdagen? Vi har i alla fall tagit upp den frågan till den debatt och diskussion som vi inbjudit de olika partiernas partisekreterare till. Betydelsen av just det här i de här sammanhangen.

Avslutningsvis vill jag visa en figur som stämmer till eftertanke. Den handlar om hur vi ser på riksdagens och regeringens ansvar i förhållande till vårt eget ansvar.

Regering och Riksdag eller individens ansvar?

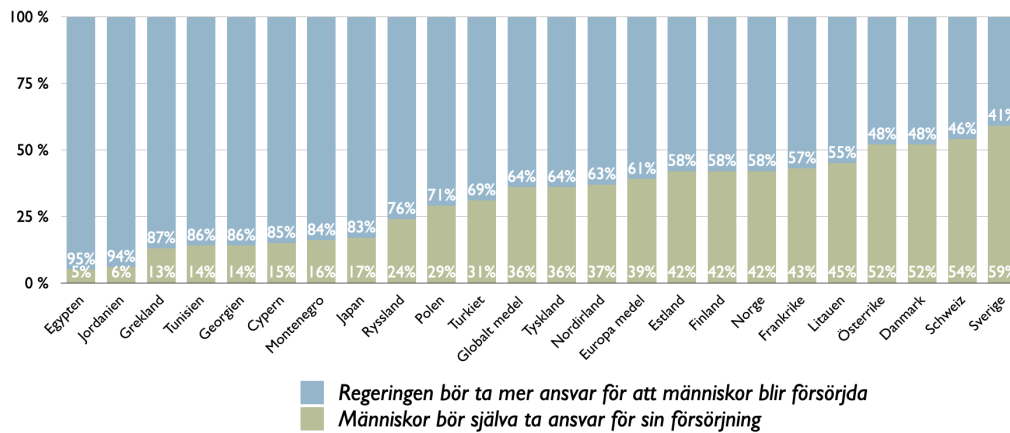
1. Regeringen bör ta mer ansvar för att människor blir försörjda
2. Människor bör själva ta ansvar för sin försörjning

Då har vi varit lite kluriga här. Vi har ställt två frågor mot varandra, för vi vill få fram ungefär, var ligger tyngdpunkten i olika samhällen i sättet att se på oss själva som individer? Om vi är ansvariga för oss själva, så att säga vår försörjning, naturligtvis inte hälso- och sjukvård och annat som tillhör välfärden, men har vi i grunden ett ansvar? Eller anser vi att det är riksdag och regering, politikerna, ”de som bestämmer”, som man säger lite folkligt, som har ansvaret för befolkningens försörjning? Då har vi ställt den frågan runt omkring till alla dessa länder. Ni såg att det var 150 000 intervjuer, det är liksom inte några småsaker de här undersökningarna, det är ett tungt arbete det vi gör. Titta på det här resultatet som ni ser då. Där ser ni Sverige i topp faktiskt av alla de här länderna.

När det gäller att svara fråga två, det vill säga att man anser att människor själva bör ta ansvar för sin försörjning. I detta ingå, apropå Barbros första bild här, känslan av att vara behövd. Om människor känner så, förstår vi då hur viktigt det är att äldre fortsatt känner sig vara behövda även efter pensioneringen? För vi är uppvuxna med den protestantiska arbetsmoralen. Och vi ser det som oerhört viktigt att vi själva tar ansvar.

Regering och Riksdag eller individens ansvar?

Hur känns det då om man inte är behövd? Det ligger en stor fara i kontradiktionen som ni ser i de här bilderna. Och det här kan inte nog understrykas. Och särskilt om vi tittar på manligt och kvinnligt blir det ju oerhört viktigt. Att bli sittande och inte bli efterfrågad. Det är så otroligt centralt och viktigt det här. Så ni ser där var vi ligger. Men det är också väldigt intressant att se skillnaderna.

Titta på de som ligger i andra änden där det är 5–6 procent. Grekland återigen 13 procent. Där man inte har den idé. Utan man tycker att det ligger där regeringarna och politiken ska se till att skapa ett bra samhälle åt folk. Det är klart att det här är ju en oerhört avgörande fråga som förmodligen är den som spelar roll när det gäller att diskutera hur det kommer sig att det är. Att vi å ena sidan har förtroendet att vi mår bra att vi känner att vi är tillfred med livet. Men att vi samtidigt inte känner oss vara behövda under den fasen i livet när vi då är uppfostrade till att vi ska vara delaktiga. Vi ska vara en del av civilsamhället. Vi ska vara en del som är engagerade i olika grupperingar och så vidare. Och det är där jag tyckte det var så roligt när jag blev inbjuden att få vara med i den här tankesmedjan och jobba just med demokratifrågorna.

För jag tror det här är nyckeln om vi ska få Sverige på rätt bana. Alldeles oavsett vad man tillhör för partipolitik. För det här blå ytorna är stora. Mycket stora i en del länder. Och det är inte så lite med 41 procent som i Sverige anser att det är samhället som ska stå för försörjningen. Inte individen. Jag har nu under ett decennium arbetat med en fråga som ligger mig varmt om hjärtat. Och det är vad som händer när man flyttar ifrån en kultur med ett sätt att tänka som ni ser illustrerat här. Och så kommer man till en annan kultur som är de nordiska länderna. Vad händer då med ens mindset? Tänker man omkring den här frågan. Sättet att se på äldre. Sättet att se på sin egen försörjning. Jag tror att det är den debatten och diskussionen som kan lösa den gordiska knuten. Ska vi kalla det så Sverker?

Jag har faktiskt min slutför bild här om det är okej för dig. Nämligen att gå tillbaka till att fundera på ett Sverige för alla åldrar. Så det är inte bara att vi behöver öka representationen i det här huset.

Vi behöver göra det i alla hus i hela samhället. Och det är någonting som vi kan förstå men som inte är så lätt att göra. Så mitt slutord Sverker är så här. Även om vi är pessimister i hjärnan. Det är ju lite lätt att vara i den här frågan. Även om vi är pessimister i hjärnan så måste vi vara optimister i hjärtat. För en pessimist vinner som bekant varje gång han förlorar.

Sverker Olofsson

Ja precis. Tack så mycket Bi. Men du förstår, oj vad mycket tankar. Ni känner det va? Vad mycket tankar som du tycker. Och jag får en sån där jätteknepig tanke som jag måste bara få bolla mot det. Och det är ju det att, om man går tillbaka till Ivar-Lo-bilden. Där hade man betydelse, man skötte barnen, man skötte gamla man skötte och så vidare och så vidare. Alltså har själva välfärden gjort dem en äldres liv mer meningslös? Alltså har samhället tagit över det jag som gammal gubbe borde sköta? Ja.

Bi Puranen

Den där frågan, precis. Du har formulerat den så bra. Därför att om vi inte lyckats känna att vi är behövda i den här åldern är det inte bra. Och det är klart med välfärdssystemen och med stora flyttrörelser där man inte längre bor på landsbygden. Ungdomarna flyttar till städerna eller rentav till andra länder, så blir man ju sittande. Och så är det, ja. På din fråga. Ja, tyvärr. Och det är det vi måste ta tag i.

Sverker Olofsson

Men jag kan ju också säga så här. Jag kommer inte ihåg exakt siffrorna men det visar ju att vi som är äldre är ju väldigt nöjda med livet. Och det är ju inte så konstigt. Jag menar jag kan ju

titta på mig själv. Jag har ju gjort en resa från en ganska knaper barndom till ett rikt vuxenliv. Och innebär det att vi har blivit så jävla nöjda att vi bara är nöjda. Förstår du? Vi har det tillräckligt bra. Vi bryr oss inte om att engagera oss. Hur ser du på det där?

Bi Puranen

Jo, och det där gör ju att man ser till exempel att man försöker arrangera och skapa rörelser som vi gör nu med vår 60 plus grupp här. Alltså, det är väldigt svårt att få många människor engagerade. Fast det är människor som är uppvuxna med folkrörelser och som har varit engagerade. Men man vill inte se på sig själv som en äldre. Man ser inte på sig själv som en årsrik som Barbro. Man ser på sig själv som en äldre. Man vill inte bli definierad som ett problem.

Sverker Olofsson

Hur ser du på det? Alltså, jag ser inte på mig själv som en äldre. Gör du överhuvudtaget det?

Bi Puranen

Jag är ju rejält sjuttiplussare och jag vet att ibland så händer att folk säger så här: Ja, men när ska du lägga av då?

Sverker Olofsson

Ja, det säger dom dagligen. Inte minst min fru. Men vet du...

Bi Puranen

Jag har mött migranter när vi gjort intervjuer som kan vara 35-40 år. När vi frågar dom om framtiden och vad ser du framför dig, vad vill du göra? Då svarar dom: Framför mig? Jag är ju mormor. Alltså underförstått: Mitt jobb är att ta hand om barnbarn. Punkt. Slut. Alltså att ändra "mindset" kring vad allt man kan göra när man blir äldre. Alltså att bli åldersrik istället för att se det som ett bekymmer. Det är vår stora utmaning.

Sverker Olofsson

Jag måste bara få kolla en fråga där...det gick inte ihop riktigt för mig. För mig är partier och riksdagen lite samma sak, om du förstår vad jag menar. Varför har vi större partier för, nej förlåt, varför har vi större förtroende för riksdagen än för partierna?

Bi Puranen

Kanske därför att...nu får jag ju vara lika hypotetisk som du kring den här frågan. Vi får reflektera tillsammans. Jag tror att ett parti då ska du följa det partiets linje och det är mycket mer att tydligt vad du ska tycka och tänka. Och det kan göra att det finns alltid frågor som du inte

riktigt tycker passar in och som du inte känner förtroende för. Medan när folk väl har kommit in i riksdagen de har gått igenom hela den här sållningsproceduren som det ändå handlar om och blivit så att säga korad, hamnar här som förtroendevald, så ser man att de tillsammans ju faktiskt gör väldigt bra arbete. Med alla sina utskott och med allting. Och att man har förtroende för den processen helt enkelt. Men

Sverker Olofsson

Tycker du, jag tycker jag tycker att det är konstigt att förtroendet för partierna ligger på 32% och för riksdagen på 63%. Tycker du att det är konstigt?

Bi Puranen

Nej, inte med tanke på att vi lever ett fritt samhälle med så mycket diskussioner i media. Där man hela tiden plockar ner enskilda politiker. Alltså de får ju löpa gatlopp ibland. Oavsett partitillhörighet ska jag säga. Det är ett hårt jobb när man är på det individuella planet. Men det vi frågar förtroende för riksdagen, då pratar vi om hela processen. Med alla utskotten, med lagstiftning och allt annat. Och där har man förtroende att det sköts på ett korrekt sätt. Men det är väldigt lätt att plocka ner en enskild. Så det är inte så konstigt. Ja, och

Sverker Olofsson

Nu ska vi inte ge oss in på det, men då är vi lite inne på mediautvecklingen. Alltså nästan lite på media. Men det skippar vi nu tror jag. Och till sist vill jag ställa en fråga. Nästan vill jag be om ursäkt för jag ställer en fråga, men ändå. Alltså börjar vi vara lite för många gamla?

Bi Puranen

Oj, oj, oj. Du ställer kluriga besvär. Det är klart att det finns en koppling mellan demografi, det gör det, och antal. Alltså vi har ju pratat tidigare om det här med Köttberget och Jätteproppen Orvar och så vidare. Att det fanns ju en period när man på något vis lyfte fram det här. Det har vi, gudskelov inte så mycket nu. Men har det blivit tystare istället kring det? Det är som att man duckar för frågan. Men det är ju naturligtvis så att en grupp som är stor skulle kunna utträta oerhört mycket. Men är inte ianspråktagen i ett samhälle som Sverige. I ett annat samhälle i Afrika där man har väldigt få som är, man kanske har tre, fyra procent som är över 65 år. Då blir ju de exklusiva. De blir en liten grupp som man ser upp till och lyfter upp. I akt av att de har klarat sig så länge när så många andra har trillat upp in.

Sverker Olofsson

Då blir det lite speciellt. Så jag tror att det har ju, demokratin spelar roll. Men jag vet att vi har en väldigt kunnig och kompetent professor som kommer och pratar statistik. Och jag tror att den frågan kommer att komma upp. Vi på rör den. Tack så hemskt mycket för ditt anförande.